

بررسی انگیزه، میزان و نوع استفاده از تلفن همراه در دانشجویان

Investigating motivation, type and rate of mobile use in university students

Yasamin Abedini
Bibi Eshrat Zamani
University of Isfahan

یاسمین عابدینی*
بی بی عشرت زمانی
دانشگاه اصفهان

Abstract

Use of mobile technology has increased dramatically among different people including university students. The main purpose of the present study was to investigate gender differences in motivation, type and rate of mobile use in students considering socio-cultural and educational factors. 300 students were selected among students attending Isfahan University. Research instruments included a researcher made questionnaire (Motivation for Mobile Phone Usage Inventory, MMUI) which included questions regarding motivation, demographic questions, the type and rate of mobile use among students. Results indicated significant differences among students in terms of the type of mobile use. There were also significant correlations between marital status and parents' educational level with the rate of mobile use. There was no significant correlation between gender and the rate of mobile use among students. Results of the present study is in line with other research investigating different media and technologies such as computer, Internet, laptop, etc. which show gender differences in the pattern of use of these media.

Keywords: application of mobile, gender difference, socio-cultural status

چکیده

استفاده از تلفن همراه در زندگی اقشار مختلف جامعه از جمله دانشجویان گسترش روز افزونی پیدا کرده است. هدف پژوهش حاضر بررسی تفاوت های جنسیتی در انگیزش، میزان و نوع استفاده از تلفن همراه در دانشجویان بود. نمونه پژوهش شامل ۳۰۰ نفر (۱۵۰ زن، ۱۵۰ مرد) از دانشجویان دانشگاه اصفهان بود. ابزار مورد استفاده پرسشنامه محقق ساخته با عنوان پرسشنامه انگیزش برای استفاده از تلفن همراه (MMUI) بود که سوال هایی را در رابطه با ویژگی های جمعیت شناختی، انگیزه، نوع و میزان استفاده از تلفن همراه در دانشجویان مطرح می کرد. یافته ها نشان دهنده وجود تفاوت های جنسیتی معنادار از نظر انگیزش و نوع استفاده از امکانات تلفن همراه در دانشجویان بود. همچنین مشاهده شد بین وضعیت تاهل، تحصیلات والدین و میزان استفاده از تلفن همراه رابطه معنادار وجود دارد. با این حال، بین جنسیت و میزان استفاده از تلفن همراه رابطه معنادار مشاهده نشد. این یافته ها حاکی از این است که الگوهای استفاده از تلفن همراه مانند الگوهای استفاده از سایر رسانه ها و فناوری ها از جمله اینترنت، کامپیوتر، لپ تاپ و موارد دیگر در زنان و مردان متفاوت است.

واژه های کلیدی: کاربرد تلفن همراه، تفاوت جنسیتی، جایگاه اجتماعی - اقتصادی

*نشانی پستی نویسنده: اصفهان، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، گروه علوم تربیتی. پست الکترونیکی: y.abedini@edu.ui.ac.ir

مقدمه

طی چند دهه اخیر استفاده از فناوری تلفن همراه^۱ در سراسر جهان رواج و گسترش روز افزونی پیدا کرده است. به طوری که گزارشات اتحادیه بین المللی ارتباط از راه دور^۲ (۲۰۰۶)، به نقل از پیترز و آلکمیندز، (۲۰۰۸) حاکی از این است که در سال ۲۰۰۶ در حدود ۹۰/۹ درصد از افراد کشورهای توسعه یافته و ۳۲/۴ درصد از افراد کشورهای در حال توسعه دارای تلفن همراه بوده‌اند. نتایج مطالعات انجام شده در مورد دانشجویان نیز نشان داده است که آنها معمولاً از تلفن همراه خود بیش از ۱۰ ساعت در هفته استفاده می‌کنند و در اکثر موارد، استفاده آنها محدود به برقراری ارتباط از طریق مکالمه‌های صوتی و ارسال پیام کوتاه^۳ است (آتر، ۲۰۰۷). برقراری ارتباط از طریق تلفن همراه هم دارای آثار مثبت و هم دارای پیامدهای منفی است. برای مثال ۱۰ درصد از دانشجویان در پاسخ به این سوال که آیا استفاده بیش از حد از تلفن همراه باعث ایجاد اعتیاد به تلفن همراه در آنان شده است، پاسخ مثبت داده‌اند (کاتز، ۲۰۰۵). علاوه بر این، اخیراً تاثیر منفی استفاده از تلفن همراه بر سلامت جسمی کودکان و نوجوانان مورد تاکید زیادی قرار گرفته است و نتایج پژوهش‌های انجام شده در این زمینه نیز از این موضوع حمایت می‌کنند (لنگب، ۲۰۰۸)، لذا انجام پژوهش در مورد میزان استفاده از تلفن همراه در بین جوانان از اهمیت خاصی برخوردار بوده و می‌تواند به پیشگیری از این آسیب‌ها کمک نماید. محققان عوامل مختلفی را مشخص کرده‌اند که بر میزان و نوع استفاده از تلفن همراه توسط نوجوانان و جوانان تاثیر دارد، این عوامل عبارتند از: جنسیت (پرز، ۲۰۱۰)، جایگاه اجتماعی-اقتصادی (توماس، هینریچ، کوهنلین و رادان، ۲۰۱۰)، ویژگی‌های شخصیتی، وضعیت تاهل، سن و سطح تحصیلات (اکسامن و روتیانین، ۲۰۰۲).

در پژوهش حاضر رابطه جنسیت، وضعیت تاهل، میزان تحصیلات و جایگاه اجتماعی-اقتصادی با میزان و نوع استفاده از تلفن همراه در دانشجویان و همچنین انگیزش آنها برای استفاده از تلفن همراه خصوصاً هنگام ارسال پیام کوتاه و برقراری مکالمه‌های صوتی مورد بررسی قرار گرفته است. به طور کلی مطالعات انجام شده در مورد علل و همبسته‌های

استفاده از تلفن‌های معمولی دو نوع انگیزه را برای استفاده از آن مطرح کرده‌اند: (۱) انگیزه‌های ابزاری یا تکلیف مدار و (۲) انگیزه‌های درونی یا اجتماعی (اوکیفی و سلانوسکی، ۱۹۹۵؛ دیمیک و پاترسون، ۱۹۹۴). انگیزه درونی اشاره به این دارد که افراد با هدف مصاحبت، دوستی و معاشرت با تلفن، با دیگران ارتباط برقرار می‌کنند و استفاده ابزاری به استفاده از تلفن برای انجام کارها، جستجوی اطلاعات و یا انجام تکلیف اشاره دارد. با این حال دلایل استفاده از تلفن همراه تا حدودی متفاوت از دلایل استفاده از تلفن معمولی است. برای مثال لویگ و وی (۲۰۰۰) دریافتند افراد نه تنها براساس انگیزه‌های ابزاری، درونی و اجتماعی از تلفن همراه استفاده می‌کنند، بلکه انگیزه‌های پیروی از مد یا مدگرایی و همچنین انگیزه‌های مربوط به جایگاه و مرتبه اجتماعی نیز در این میان حایز اهمیت هستند.

مطالعه روبین و همکاران (۱۹۸۸) نیز حاکی از وجود شش نوع انگیزه مختلف برای استفاده از تلفن همراه است که عبارتند از: شادی و کسب لذت، ابراز علاقه و عاطفه، شمول^۴، فرار، آرامش و کنترل. آنها این شش نوع انگیزه را در دو طبقه کلی تر قرار داده‌اند، (۱) انگیزه‌های دارای جهت‌گیری ارتباطی^۵ نظیر عاطفه، شمول، کسب لذت، شادی و آرامش جویی و (۲) انگیزه‌های نفوذ شخصی^۶ نظیر کنترل و فرار. در این راستا، منطقی (۱۳۹۱) نیز چگونگی کاربری دانش‌آموزان پسر از امکانات جانبی تلفن همراه را مورد بررسی قرار داده است. نتایج تحقیق این پژوهشگر حاکی از این است که این دانش-آموزان به طور عمده از تلفن همراه استفاده‌های تفریحی داشته‌اند. به علاوه کوثری، یگانه و خیرخواه (۱۳۸۵) در توصیف کاربری جوانان از امکانات مختلف تلفن همراه اولویت‌های کاربری را ذکر کرده‌اند که عبارتند از: اولویت اول، پیامک، صحبت درون شهری، ذخیره و گوش دادن به موسیقی؛ اولویت دوم، ساعت هشدار، عکس گرفتن، استفاده از بلوتوث^۷ و الویت سوم، بازی کردن، فیلمبرداری، ذخیره کلیپ و فیلم و تماشای آن. براین اساس یکی از هدف‌های پژوهش حاضر بررسی انگیزه دانشجویان از ارسال پیام کوتاه و مکالمه‌های تلفنی است.

4. inclusion
5. relationally oriented
6. personal influence
7. bluetooth

1. mobile phone technology
2. International Telecommunications Union (ITU)
3. Short Message Service (SMS)

طبق نظریه‌های مربوط به تفاوت‌های جنسیتی، مردان و زنان به طور کلی از یکدیگر متفاوت هستند و تفاوت آنها یا جنبه عاطفی و احساسی و یا جنبه ابزاری دارد (پارسونز و بیلز، ۱۹۵۵). اعتقاد بر این است که تفاوت‌های جنسیتی در رابطه با فناوری‌ها و استفاده از آنها نیز حایز اهمیت است. به عنوان مثال واجسمن (۱۹۹۱) معتقد است فرایندهای اجتماعی مختلف باعث شده‌اند که فناوری‌ها بیشتر مردانه باشند تا زنانه و یکی از دلایل آن مربوط به این است که طراحی این فناوری‌ها توسط مردان و براساس علایق مردانه صورت می‌گیرد. لذا در حال حاضر ادراک افراد از فناوری‌های جدید به صورت موضوعی برای تحلیل‌های جنسیتی درآمده است، به طوری که اعتقاد بر این است که مردان از تلفن همراه استفاده مدار^۱ دارند، در حالی که استفاده زنان از تلفن همراه به صورت شخص مدار^۲ بوده و با هدف حرف زدن با دیگران صورت می‌گیرد (لوهان^۳، ۱۹۹۷؛ به نقل از بایلی و بارباتو، ۲۰۰۳). نتایج پژوهش‌های مختلف نیز نشان دهنده وجود تفاوت‌های جنسیتی در استفاده از تلفن همراه است (اقبال، ۲۰۱۰؛ اکونامیدز و گروسپولو، ۲۰۰۸؛ بلومن استوک و ایگل، ۲۰۱۰؛ پرز، ۲۰۱۰؛ سان، ۲۰۰۴؛ لویگ و وی، ۲۰۰۰؛ منطقی، ۱۳۹۱).

علاوه بر جنسیت، جایگاه اجتماعی- اقتصادی یکی دیگر از همبسته‌های استفاده از تلفن همراه است، به طوری که نتایج تحقیقات مختلف نشان داده است نوع و میزان استفاده از تلفن همراه در افراد متعلق به جایگاه اجتماعی- اقتصادی مختلف، متفاوت است (بلومن استوک و ایگل، ۲۰۱۱؛ توماس و همکاران، ۲۰۱۰). البته لازم به توضیح است که نتایج این تحقیقات در مورد ارتباط بین جایگاه اجتماعی- اقتصادی و استفاده از تلفن همراه تاحدودی مبهم و ناهمگون است. برای مثال نتایج تحقیق توماس و همکاران (۲۰۱۰) حاکی از این است که کودکان و نوجوانان متعلق به جایگاه اجتماعی- اقتصادی پایین نسبت به کودکان و نوجوانان متعلق به جایگاه اجتماعی- اقتصادی بالا، نه تنها دارای بیش از یک دستگاه تلفن همراه هستند، بلکه تعداد مکالمات بیشتر و طولانی‌تری نیز در طول روز دارند. در حالی که این نتایج در پژوهش مزبی و همکاران (۲۰۰۷) برعکس است. از این رو یکی دیگر از

از سوی دیگر تلفن همراه رسانه‌ای دیجیتالی است که دامنه وسیعی از امکانات و روش‌ها را برای برقراری ارتباط‌های بین فردی پیش روی افراد قرار می‌دهد که ارسال پیام کوتاه، پست الکترونیکی، تلویزیون، تلفن همراه، رادیو، اینترنت و بلوتوث را شامل می‌شود. تلفن‌های همراه دارای ابزارهای متفاوتی نظیر دوربین عکاسی و فیلمبرداری، بازی‌های رایانه‌ای و Mp3 Player هستند. با این حال کارکرد اصلی تلفن همراه برقراری ارتباط بین دو فرد است (اقبال، ۲۰۱۰). پژوهش منطقی (زیر چاپ، ب) نیز از جمله پژوهش‌های داخلی است که به بررسی انگیزش دانشجویان دختر و پسر برای استفاده از تلفن همراه پرداخته است. نتایج این پژوهش که روی دانشجویان دانشگاه تربیت معلم صورت گرفته است نشان دهنده شش عامل به شرح زیر است: استفاده جهت تعمیق روابط بین شخصی، استفاده ارتباطی پیشرفته، استفاده‌های ابزاری از نرم افزارها، استفاده‌های فنی از تلفن همراه، استفاده‌های تفریحی از تلفن همراه و استفاده جهت آگاهی از زمان و تقویم. لذا یکی دیگر از اهداف پژوهش حاضر بررسی میزان و نوع استفاده از تلفن همراه در دانشجویان با توجه به مقطع تحصیلی آنان است.

نتایج پژوهش‌های انجام شده نشان داده‌اند که اگر چه نوع استفاده از تلفن همراه در دانشجویان دختر و پسر تفاوت معنادار دارد، اما میزان استفاده از تلفن همراه در آنان تفاوت معنادار ندارد. نتایج پژوهش‌ها در مورد نوع استفاده از تلفن همراه حاکی از این است که ۹۱ درصد از دانشجویان دختر از ارسال پیام کوتاه برای ابراز احساسات، علاقه و عواطف به دیگران استفاده می‌کنند (اقبال، ۲۰۱۰). نتایج مطالعه اکونامیدز و گروسپولو (۲۰۰۸) نیز حاکی از این است که دانشجویان پسر به طور متوسط در هفته ۲/۰۳ ساعت از اینترنت موبایل خود، ۲/۵۳ ساعت از رادیوی موبایل، ۳/۲۱ ساعت از تلویزیون، DVD و ویدیوی آن، ۱/۰۲ ساعت از آهنگ‌های موبایل، ۳۰ دقیقه از دوربین عکاسی و ۸ دقیقه از دوربین فیلمبرداری تلفن همراه خود استفاده می‌کنند، در حالی که این مقادیر برای دانشجویان دختر به ترتیب برابر با ۱/۱۷ ساعت، ۳/۹۴ ساعت، ۳/۵۵ ساعت، ۱/۳۳ ساعت، ۳۱ دقیقه و ۱۸ دقیقه است. از این رو، یکی از اهداف پژوهش حاضر بررسی تفاوت‌های جنسیتی از نظر انگیزش، میزان و نوع استفاده از تلفن همراه است.

3. task-oriented
2. person-oriented
3. Lohan, J. H.

اهداف پژوهش حاضر بررسی رابطه جایگاه اجتماعی- اقتصادی دانشجویان با میزان و نوع استفاده آنان از تلفن همراه است.

روش

جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش: طرح پژوهش حاضر از نوع طرح‌های غیر آزمایشی و از نوع همبستگی است. جامعه پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ است، که از این جامعه تعداد ۳۰۰ نفر انتخاب و به عنوان گروه نمونه مورد مطالعه قرار گرفتند. از این تعداد، ۱۵۰ نفر زن و ۱۵۰ نفر مرد بودند، ۲۷۴ نفر از آنان در مقطع کارشناسی و ۲۶ نفر در مقطع کارشناسی ارشد مشغول به تحصیل بودند. تعداد ۱۴۸ نفر از آنان مجرد، تعداد ۷۵ نفر از آنان متأهل و بدون فرزند و تعداد ۷۷ نفر از آنان متأهل و دارای فرزند بودند. همچنین تعداد ۸۵ نفر از آنان دارای خط تلفن همراه ثابت، تعداد ۱۹۱ نفر آنان دارای خط تلفن همراه اعتباری و تعداد ۵۹ نفر از آنان دارای خط تلفن همراه اینترنتی بودند.

ابزار سنجش

پرسشنامه انگیزش برای استفاده از تلفن همراه (MMUI). جهت سنجش متغیرهای پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته که براساس ادبیات موجود در این زمینه طراحی گردیده، استفاده شد. پرسشنامه انگیزش برای استفاده از تلفن همراه^۱ از چند بخش تشکیل شده است؛ بخش اول اطلاعات جمعیت شناختی گروه نمونه از جمله جنسیت، سن، مقطع تحصیلی، وضعیت تاهل، نوع خط تلفن همراه، میزان تحصیلات و شغل والدین را مورد بررسی قرار می‌دهد.

بخش دوم تعداد و طول تماس‌ها یا مکالمات صوتی آزمودنی‌ها و همچنین تعداد پیامک‌های ارسالی توسط آنان را در طول روز مورد اندازه‌گیری قرار می‌دهد. در بخش سوم نوع استفاده آزمودنی‌ها از امکانات مختلف تلفن همراه و علت آن مورد سنجش قرار می‌گیرد و در مورد حالات عاطفی و انگیزش آزمودنی‌ها هنگام ارسال پیامک و تماس‌های تلفنی سوال می‌شود. لازم به توضیح است که در پژوهش حاضر انگیزه آزمودنی‌ها برای استفاده از تلفن همراه براساس تقسیم‌بندی روبین و همکاران (۱۹۸۸) مورد سنجش قرار گرفته است. این محققان شش انگیزه را برای استفاده از تلفن همراه مطرح کرده‌اند که در دو مقوله ارتباطی و نفوذ شخصی قرار می‌گیرند. روش اجرای پرسشنامه‌ها نیز به صورت گروهی و در کلاس‌های درس دانشگاه بوده است.

جایگاه اجتماعی- اقتصادی آزمودنی‌ها نیز یکی دیگر از متغیرهای مورد بررسی در این پژوهش بوده است. اگرچه در مورد شاخص‌های جایگاه اجتماعی- اقتصادی نظرات مختلفی وجود دارد، با این حال در اکثر پژوهش‌ها سه ویژگی درآمد خانواده، شغل و تحصیلات والدین به عنوان شاخص‌های جایگاه اجتماعی- اقتصادی در نظر گرفته می‌شود (جوکل، کارلسون و ریان^۲، ۱۹۹۷؛ به نقل از لانگه، کامت‌سیوریس، لانگ، شافراث، روزاریو و همکاران، ۲۰۰۷). در پژوهش حاضر داده‌ها از طریق خود گزارش‌دهی جمع‌آوری شده بود و اکثر آزمودنی‌ها درآمد خانواده را ذکر نکرده بودند، لذا دو متغیر تحصیلات و شغل والدین به عنوان شاخص‌های جایگاه اجتماعی- اقتصادی مد نظر قرار گرفت.

یافته‌ها

اطلاعات مربوط به میزان استفاده از تلفن همراه به تفکیک جنسیت، مقطع تحصیلی و وضعیت تاهل در جدول ۱ تا ۵ گزارش شده است.

1. Motivation for Mobile Phone Usage Inventory (MMUI)

2. Jokel, E., Carlson, L., & Ryan, K. W.

جدول ۱

میزان استفاده آزمودنی ها از تلفن همراه به تفکیک جنسیت

جنسیت/ تعداد	۱ تا ۳ بار		۴ تا ۶ بار		۷ تا ۱۰ بار		بیش از ۱۰ بار		جمع کل
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
زن	۵۸	٪۳۸/۷	۶۰	٪۴۰	۲۳	٪۱۵/۳	۹	٪۶	۱۵۰
مرد	۵۰	٪۳۳/۳	۵۹	٪۳۹/۳	۲۹	٪۱۹/۳	۱۲	٪۸	۱۵۰
جمع	۱۰۸	٪۳۶	۱۱۹	٪۳۹/۷	۵۲	٪۱۷/۳	۲۱	٪۷	۳۰۰

$p = ۰/۶۳$

جنسیت/ طول تماس	کمتر از ۵ دقیقه		۵ تا ۱۰ دقیقه		۱۰ تا ۲۰ دقیقه		بیشتر از ۳۰ دقیقه		جمع کل
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
زن	۱۸	٪۵/۶۳	۸۶	٪۲۸/۳۳	۲۶	٪۸/۳۳	۴	٪۱	۱۵۰
مرد	۱۵	٪۵/۳۳	۸۹	٪۳۰/۳۳	۲۸	٪۹/۶۶	۴	٪۶/۶۶	۱۵۰

$p = ۰/۲۳$

یافته‌ها نشان می‌دهد که اگر چه میزان صحبت روزانه با تلفن بر حسب دقیقه در دختران و پسران تا حدودی تفاوت دارد، اما این تفاوت معنادار نیست. به عبارت دیگر طول مدت مکالمه تلفنی دانشجویان دختر و پسر با یکدیگر تفاوت معنادار ندارد.

همان گونه که مشاهده می‌شود تعداد تماس‌های تلفنی روزانه دانشجویان دختر و پسر بسیار به هم نزدیک بوده و تفاوت اندکی با هم دارد، که جهت بررسی معنادار بودن این تفاوت از آزمون مجذور خی (X²) استفاده شد و نتیجه آن نشانگر عدم وجود تفاوت معنادار بین دانشجویان دختر و پسر از نظر میزان تماس‌ها و مکالمات تلفنی است. همچنین

جدول ۲

توزیع تعداد پیامک‌های ارسال شده در روز به تفکیک جنسیت

پیامک ارسال شده/ جنسیت	زن		مرد	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱ تا ۳ پیامک	۴۵	٪۱۵	۲۵	٪۸/۶۶
۴ تا ۶ پیامک	۷۲	٪۲۴	۵۲	٪۱۷/۳۳
۷ تا ۱۰ پیامک	۴۹	٪۱۶/۳۴	۳۰	٪۱۰
بیش از ۱۰ پیامک	۲۰	٪۶/۶۶	۶	٪۲
بدون پاسخ	۰	٪۰	۱	٪۰/۰۳
جمع کل		٪۶۲		٪۳۷/۶۹

$p = ۰/۰۳$

در ادامه جدول مربوط به میزان استفاده از تلفن همراه به تفکیک مقطع تحصیلی و وضعیت تاهل دانشجویان ارائه شده است.

در جدول ۲ مشاهده می‌شود که دانشجویان دختر و پسر از نظر تعداد پیامک‌های ارسالی در روز با یکدیگر تفاوت معنادار دارند. به عبارت دیگر دانشجویان دختر به صورت روزانه تعداد پیامک‌های بیشتری نسبت به دانشجویان پسر ارسال

جدول ۳

توزیع میزان استفاده از تلفن همراه براساس تعداد مکالمات روزانه به تفکیک مقطع تحصیلی و وضعیت تاهل

مقطع تحصیلی/ تعداد مکالمه	۱ تا ۳ بار		۴ تا ۶ بار		۷ تا ۱۰ بار		بیش از ۱۰ بار		جمع کل
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
کارشناسی	۹۷	٪۳۵/۴	۱۰۶	٪۳۸/۷	۵۱	٪۱۸/۶	۲۰	٪۴/۳	۲۷۴
کارشناسی ارشد	۱۱	٪۴۲/۳	۱۳	٪۵۰	۱	٪۳/۸	۱	٪۳/۸	۲۶
جمع	۱۰۸	٪۳۶	۱۱۹	٪۳۹/۷	۵۲	٪۱۷/۳	۲۱	٪۷	۳۰۰

$p = ۰/۲۱$

ادامه جدول ۳

وضعیت تاهل										
مجرد	۵۳	٪۳۵/۸	۶۵	٪۴۳/۹	۲۳	٪۱۵/۵	۷	٪۴/۷	۱۴۸	٪۱۰۰
متاهل	۲۴	٪۳۲	۳۴	٪۴۵/۳	۸	٪۱۰/۷	۹	٪۱۲	۷۵	٪۱۰۰
متاهل دارای فرزند	۳۱	٪۴۰/۳	۲۰	٪۲۶	۲۱	٪۲۷/۳	۵	٪۶/۵	۷۷	٪۱۰۰
جمع	۱۰۸	٪۳۶	۱۱۹	٪۳۹/۷	۵۲	٪۱۷/۳	۲۱	٪۷	۳۰۰	٪۱۰۰

$p = 0.01$

پیام کوتاه با فرد مورد نظر ارتباط برقرار کنند یا از طریق مکالمه صوتی. در پاسخ به این سوال تعداد ۲۱۹ نفر از آنان گزینه ارسال پیام کوتاه (٪۷۳) و تعداد ۸۱ نفر از آنان گزینه مکالمه صوتی (٪۲۷) را انتخاب کردند. به عبارت دیگر دانشجویان برقراری ارتباط از طریق ارسال پیام کوتاه را به برقراری ارتباط از طریق مکالمه صوتی ترجیح می‌دادند. همچنین، ۲۰ نفر از دانشجویان اظهار کردند در مواقع ناراحتی از ارسال پیام کوتاه برای برقراری ارتباط استفاده می‌کنند (۶/۷ درصد)، تعداد ۱۰۴ نفر از آنان اظهار کردند در مواقع شادی از ارسال پیام کوتاه برای برقراری ارتباط استفاده می‌کنند (۳۴/۷ درصد) و ۱۷۶ نفر از آنان گزینه فرقی نمی‌کند را انتخاب کردند (۵۸/۷ درصد).

یافته‌های جدول ۳ نشان می‌دهد بین میزان استفاده از تلفن همراه (تعداد مکالمات روزانه) و مقطع تحصیلی دانشجویان رابطه معنادار وجود ندارد. به عبارت دیگر دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد از نظر تعداد مکالمات تلفنی روزانه تفاوت معنادار با یکدیگر ندارند. به علاوه مشاهده می‌شود که بین تعداد مکالمات روزانه دانشجویان مجرد، متاهل بدون فرزند و متاهل دارای فرزند تفاوت معنادار وجود دارد. به عبارت دیگر دانشجویان مجرد نسبت به دو گروه دیگر مکالمات روزانه بیشتری دارند. یکی از هدف‌های پژوهش حاضر نوع استفاده از تلفن همراه در دانشجویان بود. برای این منظور ابتدا از آنها سوال شد که در مواقع ضروری ترجیح می‌دهند از طریق ارسال

جدول ۴

انگیزه و نوع استفاده از تلفن همراه در دانشجویان

درصد	فراوانی	زمینه استفاده از تلفن همراه
۲۵	۷۵	مکالمه
۵۵	۱۶۵	پیامک
۱۲	۳۶	بازی
۶/۳	۱۹	انجام کارهای فکری
۱/۷	۵	بدون پاسخ
		محتوای پیامک ارسال شده
۶/۴	۵۲	قرار ملاقات
۱۶/۵	۱۳۵	پیام‌های کاری
۹/۷	۷۹	جوک و سرگرمی
۱۹/۵	۱۵۹	احوال پرسى
۱۹/۷	۱۶۱	کسب خبر
۸/۹	۷۳	امور آموزشی
۵/۳	۴۳	عارفانه
۱۴	۱۱۴	عاشقانه

است. چنان که در جدول مشاهده می‌شود، محتوای پیامک‌های ارسال شده توسط دانشجویان در ۱۶۱ مورد مربوط به کسب خبر (اطلاع رسانی) بوده است (۱۹/۷ درصد) در حالی که کمترین فراوانی مربوط پیامک‌های عارفانه (۵/۳)

یافته‌های جدول ۴ نشان می‌دهد که بیشترین نوع استفاده از تلفن همراه در دانشجویان مربوط به ارسال پیامک (۵۵ درصد) و پس از آن مربوط به مکالمه‌های صوتی (۲۵ درصد)، انجام بازی (۱۲ درصد) و انجام کارهای فکری (۶/۳ درصد)

انگیزه‌های شمول، ابراز علاقه و عاطفه و کسب لذت و شادی در طبقه انگیزه‌های با جهت‌گیری ارتباطی یا ارتباط مدار قرار گرفته و انگیزه کنترل در طبقه انگیزه‌های نفوذ و تاثیر شخصی قرار می‌گیرد. بنابراین می‌توان گفت که بیشترین انگیزه دانشجویان از ارسال و دریافت پیام کوتاه مربوط به انگیزه کنترل است، که نوعی نفوذ شخصی است.

درصد است. اگر بخواهیم محتوای پیامک‌ها را براساس انگیزه‌های شش‌گانه مطرح شده توسط روبین و همکاران (۱۹۸۸) مشخص کنیم، قرار ملاقات، احوال‌پرسی و محتوای عارفانه مربوط به انگیزه شمول؛ کسب خبر، پیام‌های کاری و امور درسی و آموزشی مربوط به انگیزه کنترل؛ پیام‌های عاشقانه مربوط به انگیزه ابراز علاقه و عاطفه؛ و لطیفه و سرگرمی مربوط به انگیزه شادی و کسب لذت بوده است.

جدول ۵

توزیع مکالمه‌های صوتی برقرار شده با افراد مهم برای دانشجویان و موضوع آن

تماس با افراد مهم	فراوانی	درصد
پدر	۱۸	۶
مادر	۳۴	۱۱/۴
همسر	۱۰۶	۳۵/۵
خواهر	۱۱	۳/۶
برادر	۱۴	۴/۷
فرزند	۲۶	۸/۷
همکلاسی‌ها	۲۰	۶/۷
اساتید	۲	۰/۷
دوستان	۶۹	۲۳/۱
موضوع ارتباط در مکالمه صوتی		
خبر دادن	۱۸۱	۲۹/۶
کسب خبر	۱۵۰	۲۴/۵
امور درسی و آموزشی	۱۰۶	۱۷/۸
درد دل کردن با دوستان	۱۱۶	۱۹
ارتباط با جنس مخالف	۵۵	۹
کل	۶۱۱	۱۰۰

خبر گرفتن و امور درسی و آموزشی مربوط به انگیزه کنترل بوده، درد دل کردن با دوستان مربوط به انگیزه کسب آرامش بوده و ارتباط با جنس مخالف مربوط به انگیزه شمول است. در این میان انگیزه‌های شمول و کسب آرامش هر دو در طبقه انگیزه‌های ارتباط مدار قرار می‌گیرند و انگیزه کنترل در طبقه انگیزه‌های نفوذ و تاثیر شخصی قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر انگیزه‌های اساسی دانشجویان از برقراری مکالمه‌های صوتی با دیگران در وهله اول از نوع تاثیر و نفوذ شخصی (کنترل) و سپس از نوع فرار از تنهایی (شمول) و رسیدن به آرامش بوده است.

در قسمت‌های قبل مشاهده شد، دانشجویان ارسال پیامک را به برقراری تماس از طریق مکالمه صوتی ترجیح

یافته‌های جدول نشان می‌دهد بیشترین مکالمه‌های صوتی برقرار شده مربوط به گزینه همسر (۳۵/۵ درصد) و دوستان (۲۳/۱ درصد) و کمترین آنها مربوط به اساتید (۰/۷ درصد) است. به علاوه مشاهده می‌شود، دانشجویان از مکالمات تلفنی بیشتر به منظور خبر دادن، اطلاع رسانی و خبر گرفتن از دیگران (۲۹/۶ درصد و ۲۴/۵ درصد موارد)، درد دل کردن با دوستان (۱۹ درصد موارد) استفاده می‌کنند و کمترین میزان مربوط به ارتباط با جنس مخالف (۹ درصد موارد) است.

چنانچه بخواهیم موضوع ارتباط در مکالمه‌های صوتی دانشجویان را مطابق با انگیزه‌های شش‌گانه مطرح شده توسط روبین و همکاران (۱۹۹۸) تعیین کنیم، خبر دادن،

می‌دهند. دلایل مطرح شده توسط دانشجویان برای گزارش شده است. ترجیح ارسال پیامک بر مکالمه‌های صوتی در جدول ۶

جدول ۶

توزیع دلایل مطرح شده توسط دانشجویان برای ترجیح ارسال پیامک به مکالمه صوتی

درصد	فراوانی	دلیل بیان شده برای ترجیح پیامک بر مکالمه صوتی
۳۵/۹	۱۷۷	داشتن هزینه کمتر
۸/۱	۴۰	ضعف در آنتن دهی
۲۶/۶	۱۳۱	سرعت انتقال پیام
۱۰/۳	۵۱	دیگران متوجه ارتباط نشوند
۱۹/۱	۹۴	بیان چیزهایی که با کلام نمی‌توان بیان کرد
۱۰۰	۴۹۳	جمع کل

یافته‌های جدول ۶ نشان می‌دهد اکثر دانشجویان ارسال پیام کوتاه را به دلیل هزینه کمتر (۳۵/۹ درصد)، سرعت بالای انتقال پیام (۲۶/۶ درصد) و بیان حرف‌هایی که رو در رو نمی‌توان به دیگران گفت (۱۹/۱ درصد) بر مکالمه‌های صوتی ترجیح می‌دهند.

جدول ۷

توزیع استفاده از امکانات مختلف تلفن همراه در دانشجویان

درصد	فراوانی	نوع استفاده
۱۴/۶	۴۴	اینترنت
۴	۱۲	رادیو
۲۸/۹	۸۷	گوش دادن به موسیقی
۴/۷	۱۴	ماشین حساب
۳۰/۲	۹۱	دوربین عکاسی و فیلمبرداری
۱۱/۳	۳۴	بازی‌ها
۶/۳	۱۹	بلوتوث

یافته‌های جدول ۷ حاکی از این است که دانشجویان به اینترنت (۱۴/۶ درصد) و دوربین عکاسی و فیلمبرداری (۳۰/۲ درصد)، گوش دادن به موسیقی (۲۸/۹ درصد) و بازی‌ها (۱۱/۳ درصد) بیشترین استفاده را از امکاناتی نظیر دوربین عکاسی و بلوتوث (۶/۳ درصد) می‌زان استفاده آنها مربوط به رادیو (۴ درصد) است.

جدول ۸

توزیع فراوانی استفاده از امکانات تلفن همراه به تفکیک جنسیت و نتایج آزمون مجذور خی

جنسیت / متغیر	اینترنت	موسیقی	بازی	بلوتوث	دوربین عکاسی و فیلمبرداری	جمع
مرد	۱۷	۶۱	۸	۱۱	۴۶	۱۴۳
زن	۲۷	۲۶	۲۶	۸	۴۵	۱۳۲
جمع	۴۴	۸۷	۳۴	۱۹	۹۱	۲۷۵
سطح معناداری	۰/۱۰	۰/۰۰۱	۰/۰۱	۰/۴۷	۰/۵۳	

$\varphi \leq 0.01, df = 1, n = 300$

تحصیلات مادر ۶۳/۷ درصد آزمودنی‌ها دیپلم و زیر دیپلم، ۲۰/۷ درصد از آن‌ها دارای تحصیلات لیسانس و ۱/۷ درصد از آنها دارای تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر و ۱۲ درصد از آنها بی‌سواد بودند. همچنین در مورد تحصیلات پدر مشاهده شد که ۵/۳ درصد از پدران آزمودنی‌ها بی‌سواد، ۶۹ درصد از آن‌ها دیپلم و زیر دیپلم، ۲۴ درصد از آن‌ها لیسانس و ۷ درصد از آن‌ها فوق لیسانس و بالاتر بودند. در رابطه با شغل پدر مشاهده شد که ۴۰/۳ درصد از پدران آزمودنی‌ها کارمند، ۵۶/۷ درصد دارای شغل آزاد و ۲ درصد آنها بیکار بودند. در مورد شغل مادر آزمودنی‌ها نیز مشخص شد که ۶۴ درصد از مادران آزمودنی‌ها خانه‌دار و ۳۵/۳ درصد آن‌ها شاغل (کارمند) بودند.

یافته‌های جدول ۸ نشان می‌دهد که بین جنسیت و استفاده از امکانات تلفن همراه در زمینه‌های گوش کردن به موسیقی و انجام بازی رابطه معنادار مشاهده می‌شود و این در حالی است که بین جنسیت و استفاده از امکاناتی نظیر اینترنت، بلوتوث و دوربین تلفن همراه رابطه معنادار مشاهده نشد. به عبارت دیگر دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر به میزان بیشتری از امکاناتی مانند گوش کردن به موسیقی استفاده می‌کنند، در حالی که دانشجویان پسر به میزان بیشتری از امکانات تلفن همراه برای انجام بازی‌ها استفاده می‌کنند. رابطه جایگاه اجتماعی-اقتصادی والدین و میزان استفاده از تلفن همراه مورد بررسی قرار گرفت. به طور کلی میزان

جدول ۹

توزیع فراوانی میزان استفاده از تلفن همراه توسط دانشجویان بر اساس تحصیلات مادر و پدر آنها

میزان تحصیلات مادر	۱ تا ۳ بار		۴ تا ۶ بار		۷ تا ۱۰ بار		جمع
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
بی‌سواد	۲۲	٪۶۱/۱	۱۰	٪۲۷/۸	۴	٪۱۱/۱	۳۶
زیر دیپلم	۵۳	٪۴۵/۷	۴۴	٪۳۷/۹	۱۹	٪۱۶/۴	۱۱۶
دیپلم	۲۱	٪۲۸	۳۰	٪۴۰	۲۴	٪۳۲	۷۵
لیسانس	۹	٪۱۴/۵	۳۱	٪۵۰	۲۲	٪۳۵/۵	۶۲
فوق لیسانس و بالاتر	۰	٪۰	۲	٪۴۰	۳	٪۶۰	۵
جمع کل	۱۰۵	٪۳۵/۷	۱۱۷	٪۳۹/۸	۷۲	٪۲۴/۵	۲۹۴

میزان تحصیلات پدر	۱ تا ۳ بار		۴ تا ۶ بار		بیش از ۱۰ بار		جمع
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
بی‌سواد	۹	٪۵۶/۳	۳	٪۱۸/۸	۱	٪۶/۳	۱۶
زیر دیپلم	۴۶	٪۵۱/۷	۳۳	٪۳۷/۱	۰	٪۰	۸۹
دیپلم	۳۶	٪۳۰/۵	۵۴	٪۴۵/۸	۸	٪۶/۸	۱۱۸
لیسانس	۱۵	٪۲۰/۸	۲۸	٪۳۸/۹	۱۲	٪۲۶/۷	۷۲
فوق لیسانس و بالاتر	۰	٪۰	۱	٪۵۰	۰	٪۰	۲
جمع کل	۱۰۶	٪۳۵/۷	۱۱۹	٪۴۰/۱	۲۱	٪۷/۱	۲۹۷

$p = ۰/۰۱$

همچنین مشاهده می‌شود که رابطه معنادار بین میزان استفاده از تلفن همراه توسط دانشجویان و میزان تحصیلات پدران آنها وجود دارد. به عبارت دیگر، هر چه تحصیلات پدر دانشجویان بیشتر باشد میزان استفاده آنها از تلفن همراه نیز بیشتر است.

در جدول ۹ مشاهده می‌شود که رابطه معنادار بین میزان استفاده از تلفن همراه توسط دانشجویان و میزان تحصیلات مادران آنها وجود دارد. به عبارت دیگر، میزان استفاده از تلفن همراه در دانشجویانی که تحصیلات مادر آنها دیپلم و لیسانس بوده بیشتر از دانشجویانی بوده که مادران آنها بی‌سواد بوده و یا تحصیلات بالاتر از فوق لیسانس داشته‌اند.

جدول ۱۰

توزیع فراوانی میزان استفاده از تلفن همراه توسط دانشجویان براساس شغل پدر و مادر

شغل پدر / تعداد	۱ تا ۳ بار		۴ تا ۶ بار		۷ تا ۱۰ بار		بیش از ۱۰ بار		جمع کل
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
کارمند	۳۴	۴۵/۹۴٪	۲۴	۳۲/۴۳٪	۱۳	۱۷/۵۷٪	۳	۴/۰۵٪	۷۴
آزاد	۴۶	۴۶٪	۳۵	۳۵٪	۱۲	۱۲٪	۷	۷٪	۱۰۰
بیکار	۱	۲۰٪	۲	۴۰٪	۲	۴۰٪	۰	۰٪	۵
جمع کل	۸۱	۴۵/۲۵٪	۶۱	۳۴/۰۷٪	۲۷	۱۹/۸٪	۱۰	۵/۵۸٪	۱۷۹

$p = ۰/۰۵$

شغل مادر	۱ تا ۳ بار		۴ تا ۶ بار		۷ تا ۱۰ بار		بیش از ۱۰ بار		جمع کل
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
خانه‌دار	۷۸	۴۹/۰۵٪	۵۱	۳۹/۰۷٪	۲۲	۱۳/۸۳٪	۸	۵/۰۶٪	۱۵۹
کارمند	۶	۲۲/۲۲٪	۱۲	۴۴/۴۴٪	۷	۲۵/۹۲٪	۲	۷/۴۰٪	۲۷
جمع کل	۸۴	۴۵/۱۶٪	۶۳	۳۳/۸۷٪	۲۹	۱۵/۵۹٪	۱۰	۵/۳۷٪	۱۸۶

$p = ۰/۱۳$

همراه (تعداد و طول مکالمات صوتی) وجود ندارد. در پژوهش بلومن استوک و ایگل (۲۰۱۰) نیز مشاهده شد که بین زنان و مردان از نظر تعداد و طول مکالمات صوتی تفاوت معنادار وجود ندارد.

یافته‌ها نشان داد که بین دانشجویان دختر و پسر از نظر تعداد پیامک‌های ارسال شده در روز تفاوت معنادار وجود دارد، به طوری که دانشجویان دختر به صورت روزانه تعداد پیامک‌های بیشتری نسبت به دانشجویان پسر ارسال می‌کنند. این یافته‌ها همسو با نتایج پژوهش اقبال (۲۰۱۰)، سان (۲۰۰۴)، لینگ و پدرسون (۲۰۰۵) و پیترز و همکاران (۲۰۰۳) است. نتایج پژوهش‌های مذکور همگی دال بر این است که زنان نسبت به مردان تمایل بیشتری به برقراری ارتباط از طریق ارسال پیامک دارند. به علاوه نتایج پژوهش لینگ و جونسون (۲۰۰۵) حاکی از این است که زنان نسبت به مردان پیامک‌نویس‌های پرشورتر، مشتاق‌تر و ماهرتری هستند.

احتمالا یافته‌های پژوهش حاضر مبتنی بر استفاده بیشتر دانشجویان دختر از پیامک، به دلیل تسلط بیشتر آنان در مهارت‌های کلامی، نوشتاری و ارتباطی است. به علاوه دختران دیدگاه مادی‌گرایانه و اقتصادی‌تری به پدیده‌ها دارند به طوری که زمانی (۲۰۱۰) نیز اشاره کرده است که دختران نسبت به مسایل اقتصادی خانواده دیدگاه دلسوزانه‌تری نسبت به پسران دارند.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد رابطه معنادار بین مقطع تحصیلی دانشجویان و میزان استفاده آنها از تلفن

یافته‌های جدول ۱۰ نشان می‌دهد که بین میزان استفاده از تلفن همراه و شغل پدر دانشجویان رابطه معنادار وجود دارد. دانشجویانی که شغل پدر آنها آزاد بوده نسبت به دانشجویانی که پدر آنها کارمند یا بیکار بوده است از تلفن همراه بیشتر استفاده کرده‌اند. به‌علاوه مشاهده می‌شود که بین شغل مادر دانشجویان و میزان استفاده آنها از تلفن همراه رابطه معنادار وجود ندارد، به‌عبارت دیگر شاخص شغل مادر از شاخص‌های چهارگانه جایگاه اجتماعی- اقتصادی دانشجویان تنها شاخصی است که با میزان استفاده آنها از تلفن همراه رابطه معنادار ندارد.

بحث

یافته‌ها نشان داد تعداد و طول مکالمات صوتی دانشجویان دختر و پسر با یکدیگر تفاوت معنادار ندارد. این یافته‌ها همسو با یافته‌های پژوهش‌های اکونومیدز و گروسپولو (۲۰۰۸)، اقبال (۲۰۱۰) و بلومن استوک و ایگل (۲۰۱۰) است. نتایج پژوهش اکونومیدز و گروسپولو (۲۰۰۸) که بر روی ۳۸۴ دانشجوی یونانی صورت گرفت نیز نشان داد متوسط ساعات مکالمات تلفنی روزانه دانشجویان دختر و پسر با یکدیگر تفاوت معنادار ندارد (میانگین دختران = ۲/۴۵ و میانگین پسران = ۲/۳۷). نتایج پژوهش اقبال (۲۰۱۰) که روی ۲۰۰ دانشجو از دانشگاه اسلام آباد پاکستان (۱۰۰ دختر و ۱۰۰ پسر) صورت گرفت نیز نشان داد که تفاوت معنادار بین دانشجویان دختر و پسر از نظر میزان استفاده از تلفن

درسی و آموزشی (۴۹ درصد) اقدام به ارسال پیامک می‌کنند. یافته‌ها همچنین نشان داد که انگیزه اصلی دانشجویان از برقراری ارتباط از طریق مکالمه‌های صوتی در وهله اول مربوط به کنترل یعنی تاثیر و نفوذ بر دیگران و سپس مربوط به شمول یا فرار از تنهایی و کسب آرامش است. این یافته‌ها همسو با نتایج پژوهش اقبال (۲۰۱۰) است. نتایج تحقیق این پژوهشگر بر روی دانشجویان پاکستانی نیز حاکی از این است که انگیزه‌های اصلی دانشجویان از برقراری ارتباط از طریق مکالمات صوتی بیشتر مربوط به شمول (۷۵ درصد) و کسب آرامش (۴۵ درصد) است.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که دانشجویان مورد مطالعه بیشترین استفاده را از امکاناتی نظیر دوربین تلفن همراه، گوش کردن به موسیقی و استفاده از اینترنت دارند و این در حالی است که دانشجویان دختر و پسر از این نظر تفاوت معنادار با یکدیگر داشتند. به طوری که دانشجویان دختر از تلفن همراه خود بیشتر برای گوش کردن به موسیقی استفاده می‌کردند، در حالی که دانشجویان پسر از تلفن همراه خود بیشتر برای انجام بازی‌ها استفاده می‌کردند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش اکانومیدز و گروسپولو (۲۰۰۸) مبنی بر عدم تفاوت معنادار دانشجویان دختر و پسر یونانی از نظر گوش کردن موسیقی با استفاده از تلفن همراه همسو است. احتمالاً یکی از دلایل این عدم همسویی مربوط به تفاوت‌های فرهنگی کشور ما و کشور یونان است. به ویژه که در کشور ما گوش کردن به موسیقی‌های غیرمجاز حرام و ممنوع بوده و این موسیقی‌ها از طریق رسانه‌های جمعی نظیر رادیو و تلویزیون پخش نمی‌شوند. نتایج پژوهش پرز (۲۰۱۰) نیز حاکی از این است که الگوهای استفاده از تلفن همراه در کشورهای اروپایی، ژاپن و آمریکا متفاوت است.

یافته‌ها همچنین نشان داد که دانشجویان بیشترین مکالمات صوتی را به ترتیب با افراد خانواده خود (همسر، پدر و مادر و فرزند خود)، دوستان، همکلاسی‌ها و اساتید خود دارند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش اکانومیدز و گروسپولو (۲۰۰۸) همسویی دارد. نتایج تحقیق این پژوهشگران نیز حاکی از این است که دانشجویان دختر و پسر یونانی بیشترین مکالمات صوتی را به ترتیب با دوستان، افراد خانواده، همکلاسی‌ها و اساتید خود دارند.

همراه (تعداد مکالمات صوتی روزانه) وجود ندارد، در حالی که بین وضعیت تاهل و تعداد مکالمات صوتی روزانه دانشجویان رابطه معنادار وجود دارد به طوری که دانشجویان مجرد تعداد مکالمات صوتی روزانه بیشتری نسبت به دانشجویان متاهل دارند.

اگر چه با مرور ادبیات موجود، تحقیقی یافت نشد که گروه نمونه آن متشکل از افراد مجرد و متاهل باشد و یا متغیر مقطع تحصیلی را به عنوان یک متغیر مستقل وارد تحلیل کرده باشد، اما یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش توماس و همکاران (۲۰۱۰) که بر روی کودکان دبستانی و نوجوانان دبیرستانی انجام شد ناهمسو است. این محققان با مقایسه تعداد و طول مکالمات صوتی روزانه کودکان ۱۱-۱۲ ساله و نوجوانان ۱۶-۱۷ ساله دریافتند که میزان مکالمات آن‌ها تفاوت معنادار با یکدیگر داشته و نوجوانان به طور متوسط تعداد مکالمات صوتی بیشتر و طولانی‌تری نسبت به کودکان دارند. یکی از دلایل احتمالی این عدم همسویی مربوط به تفاوت سنی گروه نمونه در پژوهش حاضر و پژوهش توماس و همکاران (۲۰۱۰) است. در پژوهش حاضر دانشجویان مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد از نظر میزان مکالمات صوتی مورد مقایسه قرار گرفته‌اند در حالی که در پژوهش توماس و همکاران این مقایسه در مورد کودکان و نوجوانان صورت گرفته است و بسیار طبیعی است که نوجوانان به دلیل دارا بودن شبکه اجتماعی گسترده‌تر و دوستان و همسالان بیشتر نسبت به کودکان تعداد مکالمات بیشتر و طولانی‌تری داشته باشند. از طرفی می‌توان گفت که احتمالاً افراد متاهل به دلیل داشتن دغدغه‌های اقتصادی بیشتر نسبت به افراد مجرد، از مکالمات صوتی کمتر استفاده می‌کنند.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که دانشجویان نه تنها برقراری ارتباط از طریق ارسال پیامک را به برقراری ارتباط از طریق مکالمه صوتی ترجیح می‌دهند (به‌ویژه دانشجویان دختر) بلکه، انگیزه آنها از ارسال پیامک در وهله اول بیشتر مربوط به تاثیر و نفوذ شخصی و سپس مربوط به ایجاد ارتباط با دیگران بوده است. این یافته‌ها همسو با نتایج پژوهش اقبال (۲۰۱۰) مبنی بر این نکته است که اکثر دانشجویان با انگیزه شمول (۶۵ درصد)، کسب آرامش (۶۳ درصد) و ابراز علاقه و عاطفه (۴۵ درصد) و همچنین امور

یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر، استفاده از روش خود گزارش‌دهی جهت اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش بود. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی جهت اندازه‌گیری میزان و نوع استفاده از تلفن همراه در صورت امکان از اطلاعات منتشر شده توسط اداره مخابرات ایران استفاده شود. محدودیت دیگر پژوهش انتخاب گروه نمونه از میان دانشجویان است که پیشنهاد می‌شود در تحقیقات بعدی گروه نمونه از میان اقشار دیگر جامعه از جمله کودکان و نوجوانان انتخاب شوند تا امکان مقایسه بهتر و دقیق‌تر افراد سنین مختلف به وجود آید.

همچنین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی رابطه بین میزان و نوع استفاده از تلفن همراه با سایر متغیرها از جمله ویژگی‌های شخصی افراد، استفاده از سبک‌های مختلف مقابله با تنیدگی، خود کنترلی و خود نظم‌بخشی مورد مطالعه قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، گروه نمونه از میان دانشجویان سایر دانشگاه‌ها از جمله دانشگاه‌های آزاد اسلامی، پیام نور و غیر انتفاعی و از دانشگاه‌های دولتی سایر شهرها انتخاب شوند تا ضمن مقایسه دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و غیر دولتی، دانشجویان دانشگاه‌های دولتی شهرهای مختلف نیز از نظر انگیزه، میزان و نوع استفاده از تلفن همراه مورد مقایسه قرار گیرند. به علاوه پیشنهاد می‌شود در تحقیقات بعدی دانشجویان خوابگاهی و غیر خوابگاهی از یکدیگر متمایز شوند تا نتایج بهتر و دقیق‌تری به دست آید.

منطقی، م. (۱۳۹۱). بررسی چگونگی کاربری دانش‌آموزان پسر از امکانات جانبی تلفن همراه. *مجله پژوهش‌های روانشناختی*، ۷، ۱۰۵-۸۹.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که بین جایگاه اجتماعی- اقتصادی دانشجویان (شاخص‌های تحصیلات پدر و مادر و شغل پدر) و میزان استفاده آنها از مکالمات صوتی جهت برقراری ارتباط با دیگران رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. طبق این یافته‌ها هر چه میزان تحصیلات و شغل والدین (فقط شغل پدر) بالاتر و بهتر باشد، تعداد مکالمات صوتی آنها نیز بیشتر است. لازم به ذکر است که بین شغل مادر دانشجویان و میزان استفاده آنها از تلفن همراه رابطه معنادار مشاهده نشد. این یافته‌ها با نتایج پژوهش مزی و همکاران (۲۰۰۷) همسو بوده، اما با نتایج پژوهش توماس و همکاران (۲۰۱۰) ناهمسو است. البته نتایج پژوهش‌های قبلی انجام شده در مورد رابطه جایگاه اجتماعی- اقتصادی با میزان استفاده از تلفن همراه مبهم و ناهمگون بوده، که احتمالاً یکی از دلایل آن مربوط به در نظر گرفتن شاخص‌های متفاوت برای اندازه‌گیری متغیر جایگاه اجتماعی- اقتصادی آزمودنی‌ها در پژوهش‌های مختلف است. علاوه بر این بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر می‌توان نتیجه گرفت که مسایل فرهنگی و اقتصادی از جمله مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده و تاثیرگذار بر الگوی استفاده از تلفن همراه در جوانان در کشور ما است که این مشکل نیاز به انجام پژوهش‌های بیشتر را نشان می‌دهد. براساس یافته‌های پژوهش حاضر، آموزش به خانواده‌ها برای آموزش به فرزندان خود جهت استفاده صحیح از فناوری‌ها از جمله تلفن همراه و همچنین غنی‌تر کردن محتوای کتاب‌های درسی از نظر توجه به آموزش صحیح و فرهنگ‌سازی در زمینه استفاده درست از فناوری‌های ارتباطات و اطلاعات به ویژه تلفن همراه ضرورت دارد.

مراجع

کوثری، م.، یگانه، م. و خیرخواه، ط. (۱۳۸۵). کاربرد تلفن همراه برای کاربران ایرانی (با تاکید بر نظریه استفاده و خشنودی). *مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، ۷، ۲۲۶-۲۰۵.

منطقی، م. (زیر چاپ، ب). کاربری سالم یا ناسالم: تحلیل محتوای پیامک‌ها، گالری عکس و کلیپ‌های تلفن همراه جوانان ایرانی، *مجله پژوهش‌های روانشناختی*.

References

- Auter, P. J. (2007). Portable social groups: willingness to communicate, interpersonal communication gratifications, and cell phone use among young adults. *International Journal of Mobile Communication*, 5, 139-156.
- Bailey, F., & Barbato, R. (2003). *The reality of reality shows [Television Broadcast]*. New York: Bravo Company.
- Blumenstock, J., & Eagle, N. (2011). Divides: Gender, socioeconomic status, and mobile phone use in Rwanda. U. C. Berkeley School of Information and The Santa Fe Institute Greek students. *International Journal of Mobile Communications (IJMC)*, 6, 729-749.
- A sense of place: The global and the local in mobile communication* (pp: 305-317). Vienna: Passagen Verlag.
- Lange, M., Kamtsiuris, P., Lang, C., Schaffrath, N., Rosario, A., Stolzenberg, H., et al. (2007). Socio-demographic characteristics in the German health interview and examination survey for children and adolescents (KiGGS)-operation list and public health significance, taking as an example the assessment of general state of health. *Bundesgesundheitsblatt-Gesundheitsforschung-Gesundheitsschutz*, 50, 578-589.
- Letgeb, N. (2008). Mobile phones: Are children at higher risk? *Wien Med Wochenschr*, 158, 1-21 & 36-41.
- Leug, L., & Wei, R. (2000). More than just talks on the move: Uses and gratifications of the cellular phone. *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 1, 36-41.
- Ling, P. E., & Pedersen, N. (2005). *Mobile communication*. New York: Birkhouser.
- Ling, R., & Julsrud, T. (2005). Grounded Genres in Multimedia Messaging. In K. Nyiri (ed). *A sense of place: The global and the local in mobile communication*. Vienna: Passagen Verlag.
- Mezei, G., Benyi, M., & Muller, A. (2007). Mobile phone ownership and use among school children in three Hungarian cities. *Bioelectromagnetics*, 28, 309-315.
- O'Keefe, G. J., & Sulanowski, B. K. (1995). More than just talk: Uses, gratifications, and the telephone. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 4, 922-933.
- Blumenstock, J. E., Gillick, D., & Eagle, N. (2011). *Does phone use predict socioeconomic status? Evidence from Rwanda*. Mimeo: U. C. Berkley.
- Dimmick, S., & Patterson. A. (1994b). The gratifications of the household telephone: Sociability, instrumentality and reassurance. *Communication Research*, 8, 643-663.
- Economides, A. A., & Grousopoulou, A. (2008). Use of mobile phones by male and female. *Computer & Education*, 9, 235-246.
- Igbal, Z. (2010). Gender differences in mobile phone use: What communication motives does it gratify? *European Journal of Scientific Research*, 46, 510-522.
- Katz, J. E. (2005). Mobile phones in educational setting. In K. Nyiri (ed.)
- Oksamen, V., & Rautiainen, P. (2002). I've got my whole life in my hand: Mobile communication in the everyday life of children and teenagers in Finland. *Revista Estudios Juventud*, 57, 25-32.
- Parsons, T., & Bales, R. (1955). *Family, socialization and interaction process*. New York: The Free Press of Glencoe.
- Perez, S. (2010). *Mobile usage in Japan, U.S. and Europe, compared*. Retrieved from <http://www.readwriteweb.com/mobile/2010/10/8>, 6:16 AM.
- Peters, O., Almekinders, J. J., Van, B., Roy, S., & Wessels, J. T. (2003). *Motives for SMS use*. Paper presented at the annual conference of the International Communication Association, San Diego, CA. [http:// doc. Utwente.nl/59780/1/Peters_03 motives](http://doc.utwente.nl/59780/1/Peters_03_motives). Retrieved on April 27, 2010.
- Rubin, R. B., Perse, E. M., & Barbato, C. A. (1988). Conceptualization and measurement of interpersonal communication motives. *Human Communication research*, 14, 602-608.
- Sun, H. (2004). *New chocolate, new technology: Mobile text messaging and young women*. Paper presented at International Communication Association, New Orleans. Accessible from <http://www.allacademic.com/meta/pll3379-index.html>, we retrieved on April 10, 2010.
- Thomas, S., Heinrich, S., Kuhnlein, A., & Radan, K. (2010). The association between socioeconomic status and exposure to mobile telecommunication networks in children and adolescents. *Bioelectromagnetics*, 31, 20-27.

- Wajcman, J. (1991). *Feminism confronts technology*. Cambridge: Polity Press.
- Zamani, B. E. (2010). Successful implementation factors for using computers in Iranian schools during one decade (1995-2005). *Computer & Education* , 54, 59-68.



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی